

చారుచర్యా

శ్రీసద్గురుచరణారవిందాభ్యాం నమః ॥

జాడ్యం ధునోతి జగతాం శుభమాతనోతి
చేతః ప్రసాదయతి మోహమపాకరోతి ।

ప్రజ్ఞాం దదాతి జనిమృత్యుభయం నిహన్తి
కిం కిం న సాధయతి సద్గురుసేవనం నః ॥ ౧ ॥

వల్లస్మితద్యుతిముఖేన్ద్రసుధారసార్ద్ర-
వాచా వశికృతబుధప్రవరస్తుతాయ ।
శ్రీచన్ద్రశేఖరయతీన్ద్రగురూత్తమాయ
సత్త్వైకతానహృదయాయ నమః పరస్మై ॥ ౨ ॥

వాచస్పతిః ప్రథమవాచి కణాదశాస్త్ర-
నిష్ఠాతథీరుభయతన్త్రహస్యవేత్తా ।
స్వాయత్తసాంఖ్యవివృతిః కవిసార్వభౌమః
శ్రీచన్ద్రశేఖరగురుర్జయతాద్ధరిత్ర్యామ్ ॥ ౩ ॥

విశ్వప్రసిద్ధవిబుధాగ్ర్యకులప్రసూతేః
ప్రాధీతసర్వనిగమాగమసారవేత్తుః ।
శ్రీచన్ద్రశేఖరగురోర్దీనచారుచర్యా
దృష్టశ్రుతార్థవిదితామిహ వర్ణయామి ॥ ౪ ॥

అనాద్యవిద్యాకలుషీకృతానాం
విచిన్వతాం ప్రాక్కుకృతేన శాన్తిమ్ ।
యః ప్రాదురాసీన్మనసః ప్రసాదః
కుతూహలాత్తం వినివేదయామః ॥ ౫ ॥

తుఙ్గాతదే తుఙ్గతరఙ్గమాలా-
సమ్ప్లావితానోకహరాజిరమ్యే ।
అద్రాక్ష్య కౌసుమ్భపఠీం వసానం

రుద్రాక్షమాలాపరిశోభికణ్ణమ్ ॥ ౬ ॥

భస్మత్రిపుణ్ణోజ్జ్వలభాలదేశం
 చిన్మృద్రయాలజ్జుతపాణిపద్మమ్ ।
 మన్దస్మితోదారముఖం స్వకీయ -
 తేజోభిరావరితలోకనేత్రమ్ ॥ ౭ ॥

భూతేషు పశ్చస్వనుభూయమాన-
 గుణానవిద్యాకలితాన్విభావ్య ।
 ఉదాసితారం విషయేషు తత్త్వ-
 మాత్మానమాత్మన్యవలోకయన్తమ్ ॥ ౮ ॥

దయార్ద్రమన్తఃకరణం స్వకీయ-
 మాలోకమాత్రేణ నివేదయన్తమ్ ।
 కామాదిషడ్వర్గజయప్రమోద-
 సుధారసాస్వాదననిర్వికారమ్ ॥ ౯ ॥

దుర్దర్శరూపం దురితానుషణ్ణై-
 రుపాస్యమానం సుకృతాన్తరణైః ।
 నితాన్తసన్తోషభృదన్తరణం
 మైత్ర్యాదిచేతఃపరికర్మసిద్ధమ్ ॥ ౧౦ ॥

ప్రణమ్య భక్త్యా యతిపుణ్యవన్య
 పాదామ్బుజాతం సుకృతైకలభ్యమ్ ।
 తద్దర్శనైరేవ కృతార్థభావ -
 మాస్వాద్య సంమోదముపేయుషో నః ॥ ౧౧ ॥

నిసర్గవాత్సల్యమనోహరేణ
 కటాక్షపాతేన విలోక్య హర్షాత్ ।
 క్షేమస్య యోగస్య విచారపూర్వ-
 మానన్దయామాస నితాన్తమస్మాన్ ॥ ౧౨ ॥

బోధచర్యా ।
 ప్రసక్తతోస్మాన్వినిసిషురేత ।
 దుపహ్వారే ప్రాహ దయార్ద్రచేతాః ।
 వైసర్గికీ తస్య హి బోధచర్యా

పరోపకారవ్రతినో మహాన్తః ॥ ౧౩॥

న జాతిరేషా వ్యవహారహేతు-

రిదం గురుత్వం న చ శిష్యతా వా ।

హితోపదేష్ట్యఫలం గురుత్వం

గురూక్తివిశ్వాసఫలా హి శిష్యతా ॥ ౧౪॥

సనేవితా సద్గురుకల్పవల్లి

ఫలత్యవశ్యం చతురః పుమర్థాన్ ।

కామాన్ ప్రదుగ్ధే గురువర్యసూక్తి-

రతీన్ద్రియార్థావగతౌ ప్రమాణమ్ ॥ ౧౫॥

సుఖభ్రమాదైహికకర్మజాలం

తనోతి విద్వానపి దుఃఖహేతుమ్ ।

నిర్వేదమాయాతి న చైవ లోకో

మోహో మహీయాన్ వికరోతి పుంసః ॥ ౧౬॥

అసక్తచిత్తో విషయేషు నిత్యం

ధర్మాశ్రమాచారవిధూతపాపః ।

పరాత్పరం శక్కురమర్చయంశ్చ

పునాతి లోకం లభతే చ మోక్షమ్ ॥ ౧౭॥

విచారపూర్వ విషయేషు విద్వాన్

దోషానుషంగం మనసా విభావ్య ।

శనైర్విరక్తిం ప్రతిపద్య శాస్త్రః

పుమర్థలాభాయ యతేత భూమా ॥ ౧౮॥

దేహేన్ద్రియప్రాణమనోముఖేషు

న చాత్మతా యేషు మమత్వబుద్ధ్యాః ।

దుష్టో హి లోకే వ్యవహార ఏష

కిం చ ప్రసిద్ధేర్న వివిత్సికా స్యాత్ ॥ ౧౯॥

ఏభ్యో విభిన్నాత్మవిచారయోగా-

ద్విశిష్యతే మర్త్యజనిః పశుభ్యః ।

అపారసంసారమహాభిమగ్నో

న చైవ తచ్చేతయతే జనోఽయమ్ ॥ ౨౦॥

అనేకజన్మార్జితమోహపక్ష్కే

న చైకదా యద్యపి శుద్ధిమేతి ।

గురూపదేశామలవారిధౌతో

విశుద్ధ్యతి ప్రాక్తనపుణ్యయోగాత్ ॥ ౨౧॥

జానీమః కలిదోషేణ మిథ్యాదృష్టిహతా ద్విజాః ।

ఆత్మశ్రేయాంసి నేక్షంతే కుతర్కహతబుద్ధయః ॥ ౨౨॥

ప్రశస్తతీర్థసజ్ఞాతా అపి రాజనవృత్తయః ।

దోషాకరప్రణయినః కైరవప్రకరా ఇవ ॥ ౨౩॥

పారీణాః సర్వశాస్త్రేషు ధురీణాః సర్వకర్మసు ।

అనాత్మసీనాశ్చష్టస్తై యథాకాలీనమానసాః ॥ ౨౪॥

కదధ్యసీనా నైవ స్యుర్బహుభజ్యభ్రమా అపి ।

సాధవోఽగాధహృదయా గుణరత్నైషుస్థివః ॥ ౨౫॥

భ్రమోల్లజ్జితమర్యాదా నిత్యముత్పథగామినః ।

ధర్మసేతూన్విభిన్నన్తి కుపూరా ఇవ దుర్జనాః ॥ ౨౬॥

సర్వశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞా వయమేవేతి వాదినః ।

సన్త్యాత్మసీనవిజ్ఞానకుశలా దుర్లభా భువి ॥ ౨౭॥

ఇదం దుష్టమయం దోష ఇతి జల్పన్తి వాగ్మినః ।

స్వాజ్ఞానదోషవిజ్ఞానే కిం సుప్తాః కిము మూర్చ్ఛితాః ॥ ౨౮॥

ఖలః స్నిగ్ధో వికురుతే ప్రక్షుభ్తో బాధతే భృశమ్ ।

లాలితో లేఢి శునకో దన్తైర్దశతి కోపితః ॥ ౨౯॥

సద్భిః సంవాసశీలానాం సత్త్వం సజ్ఞాయతే నృణామ్ ।

ఘనసారానుషక్లేణ సుగన్ధి సలిలం భవేత్ ॥ ౩౦॥

అతీన్ద్రియార్థవిజ్ఞానే గురురేవ విలోచనమ్ ।

యేన హీనా న పశ్యన్తి జాత్యన్ధా ఇవ దర్పణమ్ ॥ ౩౧॥

ప్రాజ్ఞోపజ్ఞాః సదాచారాః ప్రాజ్ఞా లోకహితేష్సవః ।

హితం చ సర్వదా పథ్యం పథ్యభోక్తౌ న హీయతే ॥ ౩౨॥

విచికిత్సా కుతో వర్ణాశ్రమధర్మే మహీయసి ।

ఆచామం యాచమానస్య కుతః పాకవిచారణా ॥ ౩౩॥

ఫలాన్యననుసన్ధాయ శ్రద్ధాదేయీ భవాధునా ।
 కర్మానురూపఫలదో భగవాన్న హి మత్సరీ ॥ ౩౪॥
 ప్రవాససుఖపాథేయం ద్రవిణేనాత్ర లభ్యతే ।
 పారతాకికపాథేయం ధర్మమూల్యేన సాధ్యతే ॥ ౩౫॥
 కత్యగ్రహీషం జన్మాని నేత్యన్తి కతి వా పురః ।
 ఏషాఽయవ్యయసక్తస్య తిరోభూతా విచారణా ॥ ౩౬॥
 సత్త్వసౌశీల్యపారమ్యపరితుష్టో జితేన్ద్రియః ।
 వరివస్యావిశుద్ధాత్మా చతుర్వర్గం సమశ్నుతే ॥ ౩౭॥
 పశ్చయజ్ఞపరా దుష్టవిషయేషు గతస్పృహః ।
 పరమార్థం విచిన్వానాః శ్రేయః పరమవాప్స్యథ ॥ ౩౮॥

క్రియాచర్య ।

ఆసాయమితం పరిబోధ్య శిష్యాన్
 విధిత్సురర్చం పరదేవతాయాః ।
 స్నాత్వా విధాయాహ్నికమాదరేణ
 శ్రీచక్రరాజస్య సమీపమాప ॥ ౩౯॥

రత్నప్రదీపాఙ్కరభాసమానే
 ప్రసూనమాలాస్తృతరత్నపీఠే ।
 నిధాయ చక్రేశ్వరమర్చయిత్వా
 స్థిరాసనో జప్యమసౌ జజాప ॥ ౪౦॥

చత్వారి చక్రాణి శివస్య శక్తేః
 పశ్చ ప్రపశ్చస్థితిసాధనాని ।
 తేషామభేదేన విధాయ పూజా-
 మానర్చ బిన్దౌ లలితాపదాబ్జమ్ ॥ ౪౧॥

ప్రసూనమన్త్రాక్షతదుగ్ధనేత్రైః
 సౌరభ్యవిభ్రాజితధూపదీప్తైః ।
 మాత్రష్టకాద్యావరణాన్తపూజాం
 విధాయ సన్తర్వ్య బలిం వ్యతానీత్ ॥ ౪౨॥

కృత్వా చతుఃషష్ఠ్యుపచారమన్తః
 ప్రసాద్య దేవీం లలితాం హృదభే ।

మన్తారణచక్రేశ్వరయోరభేదం

స్వాత్మన్యభేదం చ తయోనిదధ్యౌ ॥ ౪౩॥

అనుసవనమపీత్యం భక్తియోగైకగమ్యాం

విధివిహితసపర్యాచర్యయా చార్చయిత్వా ।

హృది వినిహితదేవీపాదపద్మానుషక్ల-

త్పరిగతపరమానందచేతా బభూవ ॥ ౪౪॥

గుణచర్యా ।

ఔత్పత్తికీ సుజనతా దృఢభక్తియోగో

మాఙ్గల్యమార్జవమవిప్లుతస్యైష్టికత్వమ్ ।

సమాభివితా భువనసంవననా గుణాశ్చ

యోగేశ్వరస్య భువనే కిమసాధ్యమస్తి ॥ ౪౫॥

భక్తిచర్యా ।

అర్చావసానసమయే హృదయే మహేశం

ధ్యాత్వా ప్రమోదరసపూరనిమగ్నచేతాః ।

ఆనందబాష్పభరగద్గదరుద్ధకణ్ఠో

భక్తిప్రకర్షపులకోద్ధ మవృత్తిరాస్తే ॥ ౪౬॥

సమయచర్యా ।

తుఙ్గాతరఙ్గశిశిరీకృతస్రైకతాన్త ।

రావిశ్య శిష్యపరిమణ్ణలమధ్యవర్తీ ।

సంశ్రావయన్నిగమమాలివినిశ్చితార్థం

కాలం వ్యసీనయదసౌ యమిసార్వభౌమః ॥ ౪౭॥

ప్రసాదచర్యా ।

స్వప్నావబోధసమయేషు వచస్సవిత్రి

దేవీ నిస్పృష్టనిఖిలార్థసఖీవ యస్య ।

కర్తవ్యతాం సముపదిశ్య సతాం హితాయ

సంసాధయాం సుకరమాస చతుఃపుమర్థాన్ ॥ ౪౮॥

ప్రతిభాచర్యా ।

దృష్టం శ్రుతం యదపి కిఞ్చిదవస్తు వస్తు

కాలే గతేఽపి చిరసంస్తుతవద్విదిత్వా ।

సంస్కారయత్యవితథం నిజయోగశక్త్యా

తత్ప్రాతిభం నయనమన్యజనైర్దురాపమ్ || ౪౯ ||

దానచర్య |

కల్పద్రుమస్తు భజతామభివాఞ్చితాని

దుగ్ధే కృతాస్తభయదర్శనసీరసాని |

సోఽయం స్మృతో వితరతి ప్రతిభీతికూన్యా-

న్యానన్దసమ్లవరసోత్తరవైభవాని || ౫౦ ||

జ్ఞానచర్య |

సోపప్లవాన్ విషమయాన్విషయానుదీక్ష్య

నిత్యప్రమోదమనివారితమప్రమేయమ్ |

సంవిన్మయం కిమపి చిన్తయతి ప్రకామ

మాధ్యాయతి స్వయమపాస్తనమస్తభేదమ్ || ౫౧ ||

విరక్తిచర్య |

సురవరభవనే వా రౌరవే వా క్వ వా స్యా-

జ్జనిరిహ భవతః కిం త్వక్తనర్వేషణస్య |

హృదయగురుపదాబం చిన్తయన్నాత్మనీనం

నిరవధికసుఖాభౌ సామరస్యం ప్రయాహి || ౫౩ ||

ఏధిషీష్ట చిరం శ్రీమజ్జగద్గురురుదారధీః |

ఏధిషీర్వ జనాః సర్వే తత్ప్రాదయుగలాశ్రయాః || ౫౪ ||

అస్తి కర్ణాటేషు ప్రవర్షకామ్నోభధరమాలామేదురనభోవిభాగః,

వివిధోషధలతానస్తానబహులారణ్యపరివృతప్రాస్తరః, సర్వసమ్పన్ని-

కేతనం, శాద్వలః, పఙ్కిలోఽనూపవాన్, వ్రీహిపాలితః, శృంగ్గిరి-

సంజ్ఞితో భువో విభాగః | యశ్చ నితరాం ప్రణీయత్యస్తరాత్మానం,

సమ్పన్నసస్యతయా, నిసర్గరుచిరతయా, ప్రశాన్తపావనతయా, జన్మ-

భూమితయా తుఙ్గభద్రాయాః, ప్రశాన్తనికేతనతయా విభాణ్ణకాడి-

మహాముసీనాం, క్రీడాగారతయా శ్రీశారదావిలాసానాం, కోశ-

భవనతయా ప్రకృతిసాన్దర్యాణామ్ | యస్మిన్నాజానపావనే, నిర్విరప్ర-

శాన్తపోవనే, శ్రీమచ్ఛక్తిరభగవత్ప్రాదప్రతిష్ఠాపితాద్వైతవ్యాఖ్యా-

నసంహాసనమాధిష్ఠన్ సుమసమయసముదీయమానకుసుమావలీ-

స్యన్దమానమరన్దధారాధోరణీమధురిమాధరీకరణచణవాగ్రైభవః,

నిఖిలావనీపాలమకుటతటరత్ననీరాజితచరణయుగలః, నిర్మూర్యా-

దాతిప్రవృద్ధదుర్మతదుర్మనాయమానసజ్జనశర్మనిర్మాణకార్మణః, వైస-
 ర్గికతయానుగృహీతనకలలోకః, నిగమోద్ధరణధృతమత్యురూపహరి-
 రివ సజ్యహీతనత్యవ్రతః, రాకాశశాఙ్క ఇవ సుతారాతితుల్యరూపః,
 వసన్తనమయ ఇవ సుమహితవిప్రసవోల్లాసనపటుః, బాదరాయణ ఇవ
 ప్రతిపాదితధర్మవిజయః, శతకృతురివ పరిచితశతకోటిప్రశమ-
 తనత్యృతిపక్షవివాదః, రాజకోశగృహ ఇవ దీనారాతిపోషణ-
 కుశలః, రత్నప్రదీప ఇవానాద్భుతవిషయ స్నేహః, ఛన్దోవిచితిరివ
 యతిగణగుణరజ్జితః, నటరాజ ఇవ సన్ధ్యాభ్రపటసంవితతనః,
 గ్రీష్మనమయ ఇవ పురోవిరాజితాషాఢః, శైలసుతాప్రణయవిలాస
 ఇవ కరవిధృతరుద్రాక్షః, మహారాజభవనమివ మహావిభూతిభూ-
 షితః, పరిత్యక్తసర్వాశావిగ్రహోఽపి సమాశ్రితదక్షిణాశావి-
 గ్రహః, వీతాఖిలత్యష్టోఽపి గుణిగణార్జునైకతానత్యష్టః, వా-
 గ్మిప్రవరోఽపి పరపరీవాదైడమూకః, అపారసారస్వతవరాన్నిధి-
 రపి భ్రమభ్రజ్గరహితః, గోప్తా ధర్మకోశస్య, ఆధారః శాస్త్రసం-
 తతేః, నివాసో వాత్సల్యస్య, విహారభూమిర్గుణగణస్య, కులభ-
 వనం ప్రతిభాయాః, క్రీడాగారః సౌజన్యస్య, ఏకాశ్రయః శారదా-
 మ్బాప్రసాదానుగ్రహస్య,
 శ్రీమజ్జగద్గురుపట్టభద్రశ్రీమచ్ఛ్రీశేఖరభారతీ
 విజయతాం ధరాతలే ॥

ఆ సప్తవింశతిపరివత్సరమూర్జితశ్రీ-
 ర్వాస్యఖ్యానభద్రరుచిరాసనమాస్థితః సన్ ।
 ఆమ్నాయమౌలిపరతత్త్వమపీపలభః
 శ్రీచన్ద్రశేఖరగురుర్జయతాచ్చిరాయ ॥

అధీతిః సాహితీ యస్య వినేతా శ్రీజగద్గురుః ।
 సుబ్రహ్మణ్యస్య కృతిషు చారుచర్య ప్రసాధితా ॥

ఇతి శివమోగ్గానగరస్థ పణ్ణిత సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిణా విరచితా చారుచర్య సమాప్తా ।

(మైసూర్-సంస్థాన శివమోగ్గానగరస్థ పణ్ణిత సుబ్రహ్మణ్య-
 శాస్త్రిణా విరచితా)

(Author: Brahmasri Pandit Subrahmanya Sastri, Shimoga, Mysore.)

In a poem of fifty-four verses, the daily life of His Holiness

Sri Chandrasekhara Bharati is described. Emphasis is laid on the catholicity of the Master who is ever ready to advise and teach all those who are sincere in their quest, irrespective of their personal attachments to particular religions or creeds.

Proofread by Ravi Venkatraman

Charucharya

pdf was typeset on February 3, 2023

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

